

17/02/2020

Amb qui compartien taula els primers humans que sortiren d'Àfrica?

El tempo i el mode en què els nostres primers avantpassats sortiren d'Àfrica és segurament el tòpic més discutit en paleoantropologia. Tot i que en els últims anys, nous descobriments i noves teories han omplert multitud de pàgines, històricament, dues teories contraposades s'han enfrontat en els rings científics: entre els que creien que humans culturalment avançats foren els primers que sortiren d'Àfrica i els que creien que condicionants ecològics i ambientals afavoriren aquestes primeres dispersions. El grup de recerca en Paleobiologia i Filogènia de l'ICP-UAB ha estudiat la dieta dels ossos omnívors, competidors que vivien amb les i els humans, per saber com es va donar la supervivència d'aquests últims.

Mandíbula de *Ursus etruscus* de Dmanisi. Fotografia: B. Martínez-Navarro

Com a ferm determinista ambiental, sempre he cregut que la supervivència de les primeres comunitats humanes es podria haver afavorit per la tecnologia d'aquestes, però certament, les condicions ecològiques i ambientals òptimes del llevant mediterrani van afavorir aquest primer viatge. En aquest escenari, el jaciment Georgià de Dmanisi, emplaçat a les portes d'Europa, ens ofereix una finestra ideal on testar les nostres hipòtesis. Aquest jaciment amb una cronologia

pròxima als dos milions d'anys ha proporcionat les restes humanes més antigues localitzades mai fora de l'Àfrica. En referència a aquest cas concret que ens ocupa, acabem de publicar un estudi sobre la morfologia i establert hipòtesis sobre què menjaven els ossos que vivien amb aquests primers humans.

Es preguntaran, i que pinten els ossos en aquesta pel·lícula? En aquest sentit, amb el grup de recerca en Paleobiologia i Filogènia de l'ICP-UAB, intentem esbrinar precisament quin era el rol d'aquests primers humans a la natura, o sigui, quins competidors tenien per alimentar-se i així sobreviure. En certa mesura, volem esbrinar si la cultura d'aquests humans els permetia estar per damunt dels carnívors i caçar eficaçment o si bé, no podien competir amb els grans depredadors i van haver de subsistir menjant carronya i vegetals. Hem de pensar que la climatologia a la que havien de fer front a Europa era segurament molt més estacional que a l'Àfrica subtropical on vivien i això podia condicionar la seva dieta en els mesos d'hivern.

Com a deterministes ambientals pensem que aquests humans segurament no tenien un rol preponderant en l'ecosistema i ens hem centrat en estudiar les espècies omnívores com ossos que segurament s'alimentaven dels mateixos recursos que els humans, o sigui, d'aliments vegetals i, de tant en tant, d'una mica de carronya o petites preses.

En primer lloc, hem pogut determinar que Europa fa dos milions d'anys estava poblada per una única espècie d'ossos i no dos com s'havia plantejat, i que aquests corresponen al llinatge dels famosos ossos de les caveres molt coneguts en jaciments més moderns de 'l'època del gel'. En segon lloc, una vegada caracteritzada aquesta espècie, ens hem centrat en teoritzar sobre la seva dieta. Les nostres conclusions indiquen que la dieta d'aquests ossos s'assemblava a la dels ossos bruns actuals (amb un alt contingut de carn i peix) i que segurament podria haver-se superposat en molts sentits amb les comunitats humanes com ens imaginàvem a priori.

Així, segurament en els períodes d'abundància com la primavera i l'estiu, els humans i els ossos competien pels recursos vegetals i càrnics. Ara bé, en els moments adversos com els hiverns en els quals els ossos hibernen, es podria obrir una finestra d'oportunitat per aquests humans que no tindrien competidors en el seu nínxol ecològic, podent subsistir amb dificultats però subsint. Aquest tret diferencial o finestra d'oportunitat, o sigui, el fet de realitzar un rol dins l'ecosistema exclusiu i sense competidors en els mesos de més dificultats, podria haver marcat la diferència entre la supervivència i l'extinció.

Joan Madurell Malapeira

Grup de recerca en Paleobiologia i Filogènia

Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont - Universitat Autònoma de Barcelona

Joan.madurell@uab.cat

Referències

Medin, T., Martínez-Navarro, B., Madurell-Malapeira, J., Figueirido, B., Kopalani, G., Rivals, F., Kiladze, G., Palmqvist, P., & Lordkipanidze, D. (2019). **The bears from Dmanisi and the first dispersal of Homo out of Africa**. *Scientific Reports*, 9, 17752. <https://doi.org/10.1038/s41598-019-54138-6>

[View low-bandwidth version](#)